

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Mvndvs Et Mvndi Partes, Divinæ Bonitatis Ac Ivstitiæ
Præcones**

Stengel, Georg

Ingolstadt, 1645

§. 6. Amœnitas terræ ab Adamo aspectæ in Paradiso.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52365)

dioptris, siue radijs Mathematicis, siue lō-
gissimis tubis opticis, siue grādissimis qua-
drantibus, siue quibuscunq; accuratissimè
& faberrimè factis instrumentis; diurno
nocturnoque labore, indefide studio, per-
tinaci vigilantia; vel in cælorum motibus,
vel in aspectibus astrorum, vel in cornicu-
lata Veneris stella, vel in Iouis stipatori-
bus, vel in Lunæ lucidis interuallis, vel in
maculis Solis, vel in effectibus, aut defecti-
bus omnium siderum, obseruare, adinueni-
re, tam multis, tamque longis & laboratis
libris comprehendere, & posteritati trade-
re potuerunt, poteruntque, vsque ad finem
mundi, id omne, & multò plura certiora-
que, Adamus, scientia non ab Archimede,
aut Euclide, aut in scholis hausta, sed di-
uinitus donata, vidit, perspexit, prædica-
uit; & vtique (vt diu postea D. Gregorius
Nazianzenus) dixit: *Quibus verbis utendū
sit, nescio, cūm solem intueor.*

S. Gre-
gor. Naz.
orat. 34.

§. VI.

*Amœnitas terra ab Adamo aspecta,
in Paradiso.*

Tale nascenti Adamo spectaculum sive
exhibuerunt. Qui neque, cūm nondum
rerum supernarum aspectu satiatos in ter-
ram

Psa. 95. 11.
 Ferrar. 3.
 cōtr. gēt.
 cap. 84.
 & Alex.
 de Ange-
 lis. 1. cōtr.
 Astrol.
 c. 5. post
 Plin. li. 2.
 cap. 39.

ram deieciſſet oculos, in aliquid triſte in-
 currit. Excepit enim illum rurfus alia cre-
 aturarum forma, aliterque mirabilis, vt
 diceret: *Latentur cali, & exultet terra.* Nam
 cognitiffimum illi erat, plantarum, alia-
 rumque rerum, ſub Luna, exiſtentium ge-
 nerationem conſervationemque à cali ſi-
 derumque influxu dependere, nec abſque
 eorum lumine, occultis que virtutibus na-
 turaliter produci poſſe; ſciebat tamen, mi-
 ra Numinis prouidentia factum eſſe, vt, in
 productione mundi, cali luminaria, non
 ante, ſed poſt plantas primùm cōderentur;
 ſic enim nobis conſtat, DEVM eſſe verè pri-
 marium, & omnipotentem omnium rerū
 authorem & conſeruatorem; qui, ſine vi-
 lo etiam cauſarum ſecundarum admini-
 culo, ſolus poſſit, ſi ei placeat, omnia ex ni-
 hilo educere, neque à naturalibus cauſis
 concurſum debeat exigere: cū manus DEI
 (vtique potentior, quàm opera manuum
 DEI) quæ poſtea per cauſas ſecundas erat
 factura, priùs iam fecerit ſine illis. Quoni-
 am autem opera immediatè à DEO facta, lon-
 gè ſolent eſſe naturæ operibus perfectiora
 conſequens eſt, tunc terræ faciem multò
 fuiſſe pulchriorem, quàm nunc eſt, præſe-
 rim

tim ibi, vbi, tertio mundi die, hortum pulcherrimis arboribus insignem Vniuersi Machinator condidit, non fodiendo, non terram colendo, non conferendo, sed verbo & sermone solo: *dixit, & facta sunt.* Cuius imperio, omnis generis, inibi, proueniebant plantæ suauiter redolentes, vmbriferæ, virescentes, aut alijs coloribus variegatæ. Tunc enim primùm, suis terra ornamentis est condecorata splendidiùs, quàm puella tenera, primùmque viro desponsa, quæ auro & vnionibus veste intertexta fulget. Vt enim, in regum viridarijs, areolæ floribus consitæ, ita in paradiso vbiq; pulchrè omnia nituerunt: & huc quidem ingenui coloris purpurâ inuitabant Adamû, illuc diffusi odoris illecebrâ trahebant; alibi aspectum simul atque odoratum ambiguo certamine laceſſebant. Renidebant venustæ rosæ diuersorum colorum: nimirum aliæ flauescentes, aliæ punicantes, aliæ ostro accensæ conspiciebantur, aliæ subalbi coloris. Nec niuea deerant lilia, aut cæruleæ irides, nec anagallides, nec *suauis rubens hyacinthus*, nec narcissi purpura; nec quidquã eorum omnium, quæ vel primo vere proueniunt, vel adultiore æstate germi-

germinant. Flos est (violam vocant) inter
 aliam Zephyri sobolem, & minorum gen-
 tium flores amœnè educatus; pede modico
 suffultus; qui purpuream capitis cæsariem,
 inquieta ventilatione, cuiusvis auræ ludi-
 brium officiosè ostentat. Ceterùm ex viri-
 di aluo progeneratus, quatuor à se purpu-
 rea ferrugine germina diffundit. Quâ se
 in patriam demittit scrobem, canescentes
 fulcro suo infigit radios. Ea vel sola, mini-
 mâq; plantula odore est tam liberali, tam
 suavi, colore tam grato, vt & Floræ nares
 inuitet, & oculos alliciat ipsarum Gratia-
 rum, Pæstaniq; ruris gloriam, comiter
 laceffat.

§. VII.

Adami, in Paradiso, negotium flores.

Hæc, inquam, viola terræ filia, cæli æ-
 mula, & huic innumeri pares, eniuero
 & maiores molliorésque flosculi vestigijs
 Adami ambulantis ambitiosè passim sese
 subijciebant calcandos. Denique

Ouid. 4.
 Factor.

*Tot fuerant illic, quot habet natura colores,
 Pictaq; dissimili flore nitebat humi.
 Quam simul aspexit, coniux accedito,
 dixit,*

Et mecum plenos collige flore sinus.
 Tullit.